

«KazakhExport» ЭСК» АҚ
Директорлар кеңесінің
2024 жылғы «03» мамырдағы
№ 7 хаттамасына №22 қосымша

«KazakhExport» ЭСК» АҚ
Директорлар кеңесінің
2024 жылғы «03» мамырдағы
№ 7 шешіммен бекітілген

**«Қазақстанның экспорттық-кредиттік агенттігі» акционерлік қоғамының
Экспорттаушының қысқа мерзімді дебиторлық берешегін сақтандыру
қағидалары**

Астана қ., 2024 жыл

ІНҚ БОЙЫНША ТҮЙІНДЕМЕ

ІНҚ атауы	«Қазақстанның экспорттық-кредиттік агенттігі» акционерлік қоғамының Экспорттаушының қысқа мерзімді дебиторлық берешегін сақтандыру қағидалары
ІНҚ иесі	Сақтандыру және кепілдік департаменті
Қолжетімділік деңгейі	Жалпыға қолжетімді
Қоғамның барлық қызметкерлерін ІНҚ-мен таныстыру бойынша іс-шаралар	ІНҚ «Ішкі портал» желілік дискісіне орналастырылған күннен бастап 1 (бір) жұмыс күні ішінде электрондық пошта арқылы жіберу

Мазмұны

1-тарау. Жалпы ережелер	4
2-тарау. Сақтандыру объектісі	6
3-тарау. Сақтандыру жағдайы	7
4-тарау. Сақтандыру оқиғаларынан болдырмау және сақтандыруды шектеу	8
5-тарау. Кепілдіктер	10
6-тарау. Сақтандыру сомасының және кредиттік лимиттің мөлшерін айқындау тәртібі	11
7-тарау. Сақтандыру шартын жасасу тәртібі	12
8-тарау. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі мен орны	13
9-тарау. Тараптардың құқықтары мен міндеттері	13
10-тарау. Сауда айналымы және қысқа мерзімді дебиторлық берешек сомасы туралы декларация	16
11-тарау. Сақтандыру сыйлықақысы	16
12-тарау. Сақтандыру тәуекелінің ұлғаю салдары	17
13-тарау. Сақтандыру жағдайы басталған кездегі сақтанушының іс-әрекеті	18
14-тарау. Сақтандыру жағдайының басталғанын растайтын құжаттардың тізбесі	19
15-тарау. Сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру тәртібі мен талаптары	20
16-тарау. Сақтандыру төлемі немесе сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім қабылдау мерзімі	21
17-тарау. Сақтандыру шартын тоқтату талаптары	22
18-тарау. Суброгация	22
19-тарау. Қосымша шарттар	23
20-тарау. Дауларды шешу тәртібі	23

1-тарау. Жалпы ережелер

1. «Қазақстанның экспорттық-кредиттік агенттігі» акционерлік қоғамының осы Экспорттаушының қысқа мерзімді дебиторлық берешегін сақтандырудың қағидалары (бұдан әрі - Қағидалар) Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне, Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілеріне, «Қазақстанның экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ Жарғысына (бұдан әрі – Сақтандырушы) сәйкес әзірленді.

2. Осы Қағидалардың талаптары бойынша Сақтандырушы қысқа мерзімді дебиторлық берешекті сақтандыру шарттарын (бұдан әрі - Сақтандыру шарты) жасасады.

3. Сақтандыру қорғанысы оның Жарғысына сәйкес Сақтандырушының мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес оған қатысты қолдау жүзеге асырылатын Экспорттаушыға беріледі.

4. Осы Қағидалардың мақсаты-экспорттаушыны Қағидалардың 3-тарауында көрсетілген оқиғалардың басталу тәуекелдерінен сақтандырудың үлгі шарттарын айқындау.

5. Осы Қағидаларда мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) **Банкроттық** - сот шешімімен танылған борышкердің оны таратуға негіз болып табылатын дәрменсіздігі;

2) **Шартсыз франшиза** - Сақтандыру шартында белгіленген, сақтандыру төлемінен шегерілетін сома. Шартсыз франшиза Сақтандыру сомасына пайызбен не абсолюттік мөлшерде белгіленеді;

3) **Пайда алушы** - сақтандыру шартына немесе Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес сақтандыру төлемін алушы болып табылатын тұлға (заңды тұлға немесе жеке кәсіпкер);

4) **Мемлекеттік орган** - Конституциямен, заңдармен, өзге де нормативтік құқықтық актілермен мемлекет атынан мынадай функцияларды жүзеге асыруға уәкілеттік берілген мемлекеттік мекеме;

- жалпыға міндетті мінез-құлық ережелерін айқындайтын актілер шығару;
- әлеуметтік маңызы бар қоғамдық қатынастарды басқару мен реттеу;
- мемлекет белгілеген жалпыға міндетті мінез-құлық қағидаларының сақталуын бақылауды мемлекеттік басқару жөніндегі функцияларды жүзеге асыруға уәкілеттік берілген мемлекеттік мекеме.

5) **Қысқа мерзімді дебиторлық берешек** – жасалған экспорттық жеткізілім үшін келісім-шарттың талаптарына сәйкес шетелдік контрагенттің сақтанушыға төлеуге жататын сома.

6) **Декларация** - Сақтанушының келісімшарт бойынша шетелдік контрагентпен сауда айналымы туралы ақпаратты қамтитын құжат;

7) **Қосымша сақтандыру сыйлықақысы** – сақтандыру шартына сәйкес Сақтанушының төлеуіне жататын және сақтандыру сыйлықақысы мен ең төменгі сақтандыру сыйлықақысы арасындағы айырманы құрайтын сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігі;

8) **Сақтандырылған сауда айналымы** - сақтандырушы сақтандыру шарты бойынша сақтандыру міндеттемелерін өзіне қабылдаған барлық айналымдардың (экспорттық жеткізілімдердің) сомасы;

9) **Шетелдік контрагент** - кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыратын, сатып алушы, тапсырыс беруші, Қарыз алушы ретінде әрекет ететін және қазақстандық тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің экспортына экспорттаушымен келісімшарт жасасқан шет мемлекеттің заңды немесе жеке тұлғасы;

10) **Келісімшарт** - экспорттаушы мен шетелдік контрагент арасындағы қазақстандық тауарлардың, жұмыстардың, қызмет көрсетулердің экспортына арналған жазбаша келісім;

11) **Кредиттік лимит** - әрбір шетелдік контрагент үшін сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру қорғанысымен жабылатын қысқа мерзімді дебиторлық берешектің жол берілетін ең жоғары мөлшерінің жеке белгіленетін сомасы. Кредиттік лимит жаңартылатын негізде белгіленеді және барлық шетелдік контрагенттер бойынша жиынтығында сақтандыру сомасының мөлшерінен аспайды;

12) **Ең төменгі сақтандыру сыйлықақысы** - сақтандыру қорғанысының қолданылуының нақты кезеңі үшін сақтандыру шартына сәйкес Сақтанушының төлеуге жататын және Қағидалардың 56-тармағына сәйкес есептелетін сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігі;

13) **Ең төменгі сауда айналымы** - сақтандыру өтінішінде және сақтандыру шартына қосымшада көрсетілген экспорттаушы мен шетелдік контрагент арасындағы келісімшартқа сәйкес сақтандыру қорғанысының қолданылу кезеңі ішінде болжанатын экспорттық жеткізілімдердің ең аз сомасы;

14) **Кейінге қалдырудың ең жоғары кезеңі** - сақтандырушы тарапынан қосымша келісім алмай, сақтандырылған қысқа мерзімді дебиторлық берешек бойынша шетелдік контрагентке Сақтанушы беруі мүмкін төлемді кейінге қалдырудың ең жоғары мерзімі;

15) **Күту кезеңі** - сақтандыру жағдайы басталған деп есептелетін мерзім өткеннен кейін Сақтандыру шартында белгіленген уақыт кезеңі. Күту кезеңі Сақтандырушы Сақтанушыдан Сақтандыру жағдайы туралы хабарлама алғаннан кейін келесі күні басталады;

16) **Сақтандыру қорғанысының қолданылу кезеңі** - сақтандыру шартында белгіленген, оның ішінде сақтандыру жағдайының басталуы және оны Сақтандырушы мойындайтын уақыт кезеңі;

17) **Кредиттік лимиттердің тізбесі** - сақтандырушы сақтандыру шарты бойынша сақтандыру міндеттемелерін мойнына алатын қолданыстағы кредиттік лимиттерді көрсететін сақтандыру шартына қосымша;

18) **Сақтандырудың арнайы шарттары** – әрбір жеке кредиттік лимит бойынша сақтандырушының уәкілетті органы қабылдаған ерекше шарттар;

19) **Сақтандыру мүддесі** - бұл Сақтанушының тәуекелдердің алдын алудағы және Сақтандыру жағдайының басталуына жол бермеудегі мүліктік мүдделері;

20) **Сақтанушы** - Сақтандырушымен Сақтандыру шартын жасасқан экспорттаушы. Сақтандыру шарты бойынша Сақтанушы бір мезгілде сақтандырылған және пайда алушы болып табылады;

21) **Сақтандыру сыйлықақысы** - сақтандырушы сақтандыру шартында белгіленген талаптар мен мөлшерде сақтанушыға сақтандыру төлемін жүргізуге міндеттемелер қабылдағаны үшін сақтандырушыға төлеуге міндетті қазақстандық теңгемен көрсетілген ақша сомасы

22) **Сақтандыру сомасы** - сақтандыру объектісі сақтандырылған және барлық шетелдік контрагенттер бойынша сақтандыру шарты қолданылатын барлық кезең үшін сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандырушы жауапкершілігінің шекті көлемін білдіретін ақша сомасы. Сақтандыру сомасы валютасының түрі Сақтандыру шартында айқындалады;

23) **Сақтандыру төлемі** - Шартсыз франшизаны ескере отырып, Сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандырушы Сақтанушыға Сақтандыру сомасы шегінде төлейтін, қазақстандық теңгемен көрсетілген ақша сомасы;

24) **Сақтандыру оқиғасы** - нәтижесінде сақтанушының мүліктік мүдделеріне залал келтірілуі мүмкін және кейіннен сақтандыру жағдайы деп танылуы мүмкін оқиға;

25) **Сақтандыру жағдайы** - басталған кезде Сақтандыру шарты Сақтандыру төлемін жүзеге асыруды көздейтін оқиға;

26) **Шетелдік контрагенттің елі** - заңнамасына сәйкес Шетелдік контрагент құрылған (тіркелген) шет мемлекет;

27) **Транзит елі** - қазақстандық тауарлар осы мемлекет органдарының кедендік бақылауымен өткізілетін шет мемлекет;

28) **Сауда айналымының сомасы** - ең төменгі сауда айналымының және қосымша сауда айналымының сомасы;

29) **Залал** - Шетелдік контрагенттің келісімшарт бойынша экспорттық жеткізу үшін ақы төлеу бойынша өз міндеттемелерін орындамауы себебінен туындайтын Сақтанушының залалы. Залал анықтамасына Шетелдік контрагенттің Сақтанушы алдындағы мынадай:

жіберіп алынған пайданы; тұрақсыздық айыптарын, айыппұлдарды, өсімпұлдарды; комиссияларды және жүзеге асырылған экспорттық жеткізілім сомасын төлеу болып табылмайтын ақшалай төлем сипаты бар өзге де ұқсас төлемдерді; моральдық залалды; Келісімшарт бойынша қандай да бір берешекті өндіріп алу үшін сот шығындарын, оның ішінде сот органдарына жүгінуге байланысты сот шығындарын; сондай-ақ басқаның ақшасын заңсыз пайдаланудан келтірілген шығындарды өтеу (төлеу) бойынша берешегінің пайда болуы кірмейді;

30) **Сақтандырушының уәкілетті органы** - келіп түскен өтініштер бойынша сақтандыруды қорғауды ұсынуға қатысты шешімдер қабылдайтын Сақтандырушының ішкі алқалы органы;

31) **Экспорттаушы** - қазақстандық тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің экспортына шетелдік контрагентпен келісім-шарт жасасқан заңды тұлға немесе жеке кәсіпкер;

32) **Экспорттық кредит** - экспорттаушы келісімшарт талаптарында шетелдік контрагенттің жеке жүзеге асырылған экспорттық жеткізілім бойынша төлемі бойынша төлемді кейінге қалдыру немесе бөліп төлеу түрінде шетелдік контрагентке берген кредит;

33) **Экспорттық жеткізілім** – Экспорттаушы мен шетелдік контрагент арасында жасалған Келісімшарт шеңберінде жүзеге асырған тауарды жөнелту, жұмысты орындау, қызмет көрсету. Әрбір экспорттық жеткізілімнің сомасын (жалпы құнын) Экспорттаушы Сақтандыру шартын орындау мақсатында құжатпен растауы тиіс.

Жоғарыда көрсетілген ұғымдар, егер Қағидаларда өзгесі көзделмесе, Қағиданың мәтіні бойынша жалғыз немесе көпше түрде, бас немесе кіші әріппен жазылуына қарамастан, осы тармақта айқындалған мағынада түсініледі.

2-тарау. Сақтандыру объектісі

6. Сақтандыру объектісі Шетелдік контрагенттің келісімшарт бойынша Экспорттық жеткізу үшін төлем бойынша міндеттемелерді бұзу нәтижесінде туындаған Залалды өтеу міндетіне байланысты сақтанушының мүліктік мүдделері болып табылады. Кейінге қалдырудың ең жоғары кезеңі шетелдік контрагенттің әрбір келісімшартына белгіленеді және сақтандыру шартында көрсетілген.

7. Егер төменде санамаланған талаптар бір мезгілде орындалса, қысқа мерзімді дебиторлық берешек сақтандырылған болып табылады. Қысқа мерзімді дебиторлық берешек:

1) сақтандыру қорғанысының әрекет ету кезеңі ішінде экспорттық жеткізуге байланысты келісімшарттардан, бірақ кредиттік лимит күшіне енген күннен ерте емес пайда болды.

2) қысқа мерзімді дебиторлық берешекті төлеу мерзімі сақтандыру қорғанысының қолданылу кезеңі басталған кезде басталған жоқ.

3) қолданыстағы заңнамада белгіленген тәртіппен оны өндіріп алуға қандай да бір шектеулер жоқ заңды болып табылады.

4) сақтандырушымен декларацияларда уақтылы мәлімденген.

5) Кредиттік лимитті белгілеу кезінде және (немесе) сақтандыру шартында көзделген арнайы сақтандыру талаптарын орындаған жағдайда.

6) егер сақтандырушымен өзгесі келісілмесе, ол бойынша төлемді кейінге қалдырудың ең жоғары кезеңінен аспайтын кезеңді құрайды.

8. Егер төменде көрсетілген шарттардың ең болмағанда біреуі орындалса, қысқа мерзімді дебиторлық берешек сақтандырылған болып табылмайды: Қысқа мерзімді дебиторлық берешек:

1) шетелдік контрагенттің өз міндеттемелерін орындамауына байланысты келісімшарт бойынша сақтанушыға төлеуге жататын кез келген тұрақсыздық айыбын (айыппұлдарды, өсімпұлдарды) білдіреді.

2) залал келтіруден немесе жеткізілетін тауарлардың зақымдануынан туындаған залалдардың сақтанушыға өтемін білдіреді.

3) егер сақтандырушымен өзгеше келісілмесе, мынадай келісімшарттан туындаса:

- оған қатысты Сақтанушы тікелей немесе жанама бақылауды жүзеге асыратын шетелдік контрагентпен жасалған, оның ішінде тек қана емес, оның капиталына Сақтанушы тікелей немесе жанама қатысатын;

немесе

- сақтанушыны тікелей немесе жанама бақылайтын шетелдік контрагентпен, оның ішінде Сақтанушының капиталына тікелей немесе жанама қатысу жолымен жасалған;

немесе

- бір тұлғаның жалпы тікелей немесе жанама бақылауындағы шетелдік контрагентпен жасалған.

4) егер сақтандырушымен өзгеше келісілмесе, ол бойынша шетелдік контрагенттен өзгеше тұлға төлеуге тиіс төлем.

5) сақтандырушымен келісімшарт талаптарында көзделген аванстық төлемдер алынбаған экспорттық жеткізілімге байланысты пайда болған.

6) егер осындай қамтамасыз ету барлық қысқа мерзімді дебиторлық берешекке қолданылмаса, сақтанушы сақтандырушымен оған қатысты алдын ала келісімінсіз қамтамасыз етудің қандай да бір нысанын алған болса.

7) үшінші елге экспорттық жеткізуге, егер сақтандыру шартында өзгеше келісілмесе, төлемді үшінші елден жүзеге асыруға байланысты туындады. Үшінші ел деп шетелдік контрагент елінен өзгеше кез келген ел түсініледі.

8) алу кезінде төлем көзделген (үстеме төлем немесе төлемге қарсы жеткізу) не төлем ақшалай емес нысанда көзделген экспорттық жеткізілімге қатысты туындаған.

9) Қағидалардың 7-тармағында көрсетілген талаптардың ең болмағанда біреуі орындалмаса.

10) егер қол қойылған күні қолданыстағы немесе аяқталған келісімшарттар бойынша осы шетелдік контрагент бойынша мерзімі өткен дебиторлық берешек болса, сақтандырылған болып табылмайды.

11) Сақтанушы өз міндеттемелерін орындауды Сақтандырушының жазбаша келісімінсіз тоқтатпаған жағдайда, шетелдік контрагенттің кез келген қолданыстағы немесе аяқталған келісімшарттар бойынша тиесілі төлемді мерзімінде төлемеген және сақтанушыда келісімшарт бойынша одан әрі міндеттемелер болған жағдайда сақтандырылған болып табылмайды.

9. Кредиттік лимит мөлшерінен тыс төленбеген сақтандырылған қысқа мерзімді дебиторлық берешек шетелдік контрагенттен сақтандырылған қысқа мерзімді дебиторлық берешектің экспорттық жеткізілімі үшін төлем есебінен кредиттік лимитке түсетін төлем алынған соң оның шегіне қосылады.

3-тарау. Сақтандыру жағдайы

10. Қағидаларға сәйкес жасалған шарт бойынша сақтанушыға шетелдік контрагенттің келісімшарт бойынша міндеттемелерін, атап айтқанда сақтандырылған қысқа мерзімді дебиторлық берешекті төлеу жөніндегі және осы тарауда санамаланған бір немесе бірнеше оқиғалардың басталуы нәтижесінде болған міндеттемелерді орындамауына немесе тиісінше орындамауына байланысты залал тәуекелінен сақтандыру қорғанысы беріледі.

11. Саяси сипаттағы Сақтандыру оқиғалары:

1) транзит елінің не экспорттық жеткізілімнің межелі елінің не Шетелдік контрагент елінің Экспорттаушыға меншік құқығымен тиесілі, экспроприациялау, тәркілеу, тауарға, жұмыстарға, көрсетілетін қызметтерге меншік құқықтарын шектеу жөніндегі іс-әрекеті, орындалған жұмыс нәтижесі;

2) келісімшарт бойынша шетелдік контрагенттің міндеттемелерін орындауға ішінара немесе толық кедергі келтіретін Қазақстан Республикасын қоспағанда, кез келген елдің заңнамалық актісінің, үкіметінің немесе мемлекеттік органының шешімдерінің күшіне енуі;

3) Экспортер келісімшарт бойынша экспорттық жеткізу жөніндегі міндеттемелерді орындаған жағдайда, Экспорттық жеткізуді шектейтін немесе тыйым салатын Экспорттық жеткізілім жасалатын межелі елдің мемлекеттік органының күтпеген әрекеті;

4) келісімшарт бойынша экспорттық жеткізілімге ақы төлеу жөніндегі міндеттемелерді орындауға кедергі келтіретін соғыс (Қағидалардың 15-тармағының 6) тармақшасында көзделген жағдайды қоспағанда), Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде жаппай сипаттағы азаматтық толқу, тәртіпсіздік;

5) еркін айырбасталатын валютаға айырбастауды және/немесе төлем аударымын жүзеге асыруды шектейтін немесе тыйым салатын Шетелдік контрагент елінің мемлекеттік органының күтпеген әрекеті.

12. Коммерциялық сипаттағы Сақтандыру оқиғалары:

1) Шетелдік контрагенттің банкроттығы;

2) шетелдік контрагенттің Келісімшартқа сәйкес қаржылық міндеттемелерін орындамауы.

13. Сақтандыру жағдайы ретінде қарастырылатын оқиға төменде аталған барлық белгілерге ие болуы тиіс:

1) оқиғаның басталу ықтималдығы мен кездейсоқтығы;

2) оқиғаның нақты уақытына немесе орнына, сондай-ақ оқиғаның басталуы нәтижесіндегі залалдың мөлшеріне қатысты болжамсыздық;

3) оқиға сөзсіз және объективті түрде Сақтандыру шартының қолданылуы шегінде, бұл туралы оның тараптары немесе, кем дегенде, Сақтанушы көрінеу білген немесе алдын ала хабардар болған, болуы тиіс деген қауіптің болмауы;

4) оқиғаның басталуында Сақтанушының мүліктік мүддесі үшін теріс, тиімсіз экономикалық салдарлар бар;

5) оқиғаның басталуы Сақтанушының ерік білдіруімен және (немесе) ниетімен байланысты емес және пайда табу және (немесе) ұтысты (алыпсатарлық тәуекел) алу мақсатын көздемейді.

14. Сақтандыру шартында сақтандыру жағдайларының тізбесі Қағидалардың осы тарауының, онда өзге сақтандыру жағдайлары көзделуі мүмкін шарттарына сәйкес көрсетіледі,

15. Сақтандыру шартында келісімшартты іске асыруға байланысты өзге де тәуекелдерді сақтандыру көзделуі мүмкін.

16. Қағидалардың осы тарауында және сақтандыру шартында айқындалған және сақтанушыға залал келтірген бір немесе бірнеше сақтандыру оқиғаларының басталу фактісі сақтандыру жағдайы болып табылады.

4-тарау. Сақтандыру оқиғаларынан болдырмау және сақтандыруды шектеу

17. Егер сақтандыру шартында өзгеше айтылмаса, сақтандыру қорғауымен мынадай сақтандыру жағдайларының туындауы салдарынан туындаған шығындар өтелмейді:

1) Сақтанушының Сақтандыру жағдайының туындауына бағытталған не оның басталуына ықпал ететін қасақана іс-әрекеттері;

2) заң актілерінде белгіленген тәртіппен Сақтандыру жағдайымен себептік байланыстағы қасақана қылмыстар немесе әкімшілік құқық бұзушылықтар деп танылған Сақтанушының іс-әрекеттері;

3) Сақтанушы келіскен және ол бойынша жауаптылықта болатын шет мемлекеттің мемлекеттік органының іс-әрекеттері;

4) сақтандыру шартының қолданылу мерзімі басталған күнге дейін немесе сақтандыру шартын ұзартудың кейінгі мерзімі күніне дейін сақтанушыға шетелдік контрагент елінен ақша қаражатын аударуға және айырбастауға шектеулердің болуы;

5) радиацияның және/немесе радиоактивті зақымданудың, ядролық қаруды пайдаланудың, уытты заттарды қолданудың немесе жылыстаудың тікелей немесе жанама әсері;

6) мынадай бес мемлекеттің: Қытай Халық Республикасы, Америка Құрама Штаттары, Ресей Федерациясы, Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Құрама Корольдігі, Француз Республикасы арасындағы соғыс (соғыс қимылдары басталғанға дейін немесе одан кейін);

7) шет мемлекеттің мемлекеттік органының сақтандыру шартын жасасу күніне немесе оны ұзартудың кейінгі мерзіміне орын алған сақтанушыға қатысты әрекеттері;

8) сақтанушының сақтандырушыға көрінеу жалған мәліметтерді хабарлауы, сондай-ақ сақтанушының сақтандырушыдан сақтандыру объектісі туралы, оның ішінде оны нысаналы пайдалану, шетелдік контрагент, сақтандыру тәуекелі туралы талаптарды қамтитын сақтандыру келісімі мен шартын жасасу және іске асыру үшін маңызды фактілерді (жарамдылық мерзімі, сомасы, келісімшарты, жеткізілетін тауарлар және оларды жеткізу тәсілі, жеткізу елі, төлем және кейінге қалдыру шарттары және т. б.) мән-жайларды жасыруы;

9) сақтанушының сақтандыру жағдайынан болған залалдарды азайту жөніндегі шараларды қасақана қолданбауы;

10) Сақтандырушыға Сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабарламау немесе уақтылы хабарламау;

11) сақтанушының сақтандыру жағдайының басталуына жауапты шетелдік контрагентке өзінің талап ету құқығынан бас тартуы, сондай-ақ сақтандырушының талап ету құқығын іске асыруы үшін қажетті құжаттарды сақтандырушыға беруден бас тартуы;

12) Сақтанушының мемлекеттік органнан, кепілгерден немесе кез келген басқа мекемеден тиісті залалдың толық көлемдегі өтеуін алуы;

13) Сақтанушының Қағидалардың 5-тарауында көрсетілген қандай да бір кепілдіктерді сақтамауы;

14) коммерциялық сипаттағы сақтандыру оқиғасы басталған кезде сақтанушының шетелдік контрагентпен үлестес болуы;

15) осы Қағидалардың 3-тарауында көрсетілген және Сақтандыру шартында көрсетілмеген оқиғаларға байланысты емес оқиғалар.

16) Сақтанушы тарапынан ол қабылдаған шарттарды, міндеттемелерді және кепілдіктерді, оның ішінде олар жеткізетін тауарларға, жұмыстарға, көрсетілетін қызметтерге қойылатын техникалық талаптарды (саны, ассортименті, сапасы, жиынтығы, ыдысы, орамасы, бағасы, жеткізу мерзімі) кез келген бұзушылықтар, бұл ретте келтірілген бұзушылықтар сомасына ғана шығындар өтелмейді;

17) сақтанушының Қазақстан Республикасының және шет мемлекеттердің нормативтік құқықтық актілерінің талаптарын, оның ішінде сақтандыру төлемі ешбір жағдайда да қоршаған ортаның ластануын болдырмау, ластануға қарсы күрес немесе қоршаған ортаны қалпына келтіру жөніндегі қандай да бір шығыстарды қамтымайтынын назарға ала отырып, қоршаған ортаны немесе денсаулықты қорғауға қатысты талаптарын сақтамауы;

18) сақтанушының сақтандыру мүддесінің болмауы.

18. Егер Сақтандыру шартында өзгеше белгіленбесе, Сақтандырушы Сақтанушыға моральдық залалды, сот шығындарын, тұрақсыздық айыптарын өтеу бойынша сақтандыру төлемін жүргізбейді.

19. Сақтандыру шартында Сақтандыру жағдайларынан өзге де ерекшеліктер және сақтандырудың өзге де шектеулері көзделуі мүмкін.

20. Біріккен Ұлттар Ұйымының Қауіпсіздік Кеңесі немесе Қазақстан Республикасы Үкіметі тарапынан санкциялар, тыйымдар және өзге де шектеулер қойылғанға дейін жасалған қолданыстағы сақтандыру шарттары бойынша міндеттемелерді орындауды аяқтауға рұқсат алу жағдайларын қоспағанда, егер қандай да бір бөлігінде сақтандыру қорғанысы, сақтандыру

төлемі сақтандырушы үшін не оның органы үшін Біріккен Ұлттар Ұйымы Қауіпсіздік кеңесінің қарарларына не Қазақстан Республикасы Үкіметінің заңдарына немесе қаулыларына сәйкес сауда немесе экономикалық санкцияларға сәйкес санкциялар, тыйым салулар не шектеулер әкеп соғатын болса, сақтандырушы сақтандыру қорғанысын бермейді, сондай-ақ сақтандыру шарты бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асыру бойынша міндеттемелерді орындамайды.

21. Сақтандырушы сақтандыру шартын сақтанушы Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыру (жылыстату) немесе терроризмді қаржыландыру мақсатында Қазақстан Республикасының заңнамасында және Қоғамның ішкі нормативтік құжаттарында көзделген тәртіппен пайдаланады деген күдік болған жағдайда сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде сақтандыру төлемінен немесе сақтандыру сыйлықақысын қайтарудан бас тартуға құқылы.

5-тарау. Кепілдіктер

22. Сақтанушы мыналар бойынша кепілдік береді және келіседі:

1) ол Сақтандыру шарты бойынша Сақтандыру жағдайына әкелуі мүмкін Сақтандыру шартын жасау күніне қандай да бір талаптарды, талаптарды немесе оқиғаларды білмейді және Сақтанушы ұсынған барлық ақпарат шынайы және дұрыс болып табылады және ешқандай маңызды ақпарат жасырылмаған;

2) сақтанушы мен шетелдік контрагент арасындағы барлық шарттар келісімшартты орындау кезінде сақталуға жататын заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілерге толық сәйкес жүзеге асырылды;

3) ол барлық жауапкершілікпен Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі кезінде және егер ол Сақтандыру шартын жасамаған жағдайда әрекет етеді және Залалды болдырмау, азайту және/немесе өтеу үшін барлық ықтимал шараларды, соның ішінде, бірақ олармен шектелмей, қабылдайтын болады:

- Сақтандырушымен келісім бойынша Сақтандыру төлемін жүзеге асырғанға дейін және / немесе жүзеге асырғаннан кейін барлық мүмкін болатын арналар, оның ішінде қолжетімді болуы мүмкін дипломатиялық, заңдық, әкімшілік, бейресми арналар;

- валютаны айырбастау және ақша аудару жөніндегі шаралар;

- Сақтандырушының келісімінсіз кез келген шығынға немесе ықтимал шығынға қатысты қандай да бір ымыралық шарттар жасасуға жол бермеу;

- жазбалар мен құжаттарға, сондай-ақ куәларға қол жеткізуді қоса алғанда, Сақтандыру оқиғасын тергеуде барынша жәрдемдесуді қамтамасыз ету;

4) ол талап етілетін лицензияларды немесе рұқсаттарды алу үшін барлық шараларды қабылдады немесе қабылдайды және егер жоғарыда көрсетілген лицензияларды немесе рұқсаттарды алу міндетті болып табылса, Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде кез келген жаңа лицензиялық немесе рұқсат беру талаптарын сақтау үшін осындай лицензияларды немесе рұқсаттарды алу, ұзарту, жаңарту немесе түзету үшін барлық құжаттарды уақтылы қабылдайтын болады;

5) ол Қазақстан Республикасының және шет мемлекеттің заңнамасына сәйкес әрекет етеді және әрекет етуді жалғастырады;

6) ол сақтандырушыны алдын ала хабардар етпей және келісімшартта, сондай-ақ сақтандыру шартында елеулі өзгерістерге әкеп соғуы мүмкін кез келген іс-әрекеттерді қабылдамайды.

23. Сақтанушы құпиялылықты сақтауға кепілдік береді, яғни ол қандай да бір уақытта қандай да бір үшінші тарапқа, оның ішінде шетелдік контрагентті қоса алғанда, сақтандырушының жазбаша келісімінсіз сақтандыру шартының болу фактісін ашпайтынына кепілдік береді.

24. Сақтандыру шартында қосымша кепілдіктер мен айрықша талаптар көзделуі мүмкін.

6-тарау. Сақтандыру сомасының және кредиттік лимиттің мөлшерін айқындау тәртібі

25. Сақтандыру сомасы-тараптардың оның шегінде сақтандырушы барлық шетелдік контрагенттерге қатысты сақтандыру шарты бойынша сақтандыру төлемдерін төлеуге міндеттенетін келісімі бойынша айқындалатын сома.

26. Сақтандыру сомасының мөлшері сақтандыру шартында белгіленеді. Сақтандыру шартын жасасу кезіндегі сақтандыру сомасы әрбір шетелдік контрагент бойынша мәлімделген ең төменгі сауда айналымдарының сомасына тең. Сақтандырушы сақтандыру шартында көрсетілген мерзімде барлық декларацияларды бергеннен кейін сақтандыру сомасының мөлшері сақтандырылған сауда айналымдарының сомасына тең болады. Егер сақтандырылған сауда айналымы декларацияға сәйкес ең төменгі сауда айналымынан аз болған жағдайда сақтандыру сомасының мөлшері өзгермейді.

27. Сақтандырушы әрбір шетелдік контрагент бойынша барлық сақтандыру жағдайлары бойынша жеке жүзеге асырылатын сақтандыру төлемдері бойынша сақтандырушының жауапкершілігінің шекті көлемін айқындау үшін кредиттік лимитті белгілейді.

28. Кредиттік лимит немесе бұрын белгіленген кредиттік лимитті ұлғайту Сақтанушының сұратуы негізінде белгіленген нысан бойынша белгіленеді.

29. Несие лимитін белгілеу туралы шешімді уәкілетті орган немесе Сақтандырушының уәкілетті тұлғасы қабылдайды.

30. Егер жаңа кредиттік лимитті белгілеу немесе бұрын белгіленген кредиттік лимитті өзгерту туралы және (немесе) кредиттік лимитке қатысты сақтандырудың арнайы шарттарын өзгерту туралы шешім қабылданса, сақтандырушы мұны кредиттік лимиттер тізбесінде көрсетеді және мұндай тізбені сақтанушыға жібереді. Кредиттік лимиттердің тізбесі сақтандыру шартының ажырамас бөлігі болып табылады. Сақтандыру шартына өзгерістер сақтандыру шартына қосымша келісім жасау арқылы енгізіледі. Бұдан бұрын белгіленген кредиттік лимитті бір шетелдік контрагент бойынша ең төменгі сақтандыру сыйлықақысын қосымша төлемей басқа шетелдік контрагент бойынша кредиттік лимитке ауыстыру туралы шешім қабылданған жағдайда, жаңа кредиттік лимит бойынша сақтандыру қорғанысының қолданылуы аяқталған күн алынып тасталатын кредиттік лимитті сақтандыру қорғанысының қолданылуы аяқталған күннен кеш болмауы тиіс.

31. Кредиттік лимитке қатысты кредиттік лимит және (немесе) сақтандырудың арнайы шарттары кредиттік лимиттер тізбесінде көрсетілген күннен бастап күшіне енеді. Егер Шетелдік контрагентте бұрын белгіленген Кредиттік лимиті болса, онда ол жаңа Кредиттік лимитті белгілеген сәттен бастап қолданысын тоқтатады. Сақтандыру шартына өзгерістер сақтандыру шартына қосымша келісім жасау арқылы енгізіледі.

32. Кредиттік лимиттер тізбесінде жекелеген кредиттік лимиттерге қатысты сақтандырудың арнайы шарттары, сондай-ақ сақтандырушы кредиттік лимитті белгілеген жекелеген шетелдік контрагентке қатысты сақтандыру шарттары көзделуі мүмкін. Мұндай арнайы шарттар күту кезеңінің, төлемді кейінге қалдырудың ең жоғары кезеңінің, сақтандыру сыйлықақысының және т. б. мәндері болуы мүмкін.

33. Сақтанушының шетелдік контрагенттің сұратуы бойынша сақтандырушының алдын ала келісімінсіз шетелдік контрагентке төлемнің қосымша мерзімін ұзартуға (ұзартуға), яғни, Сақтандырушының алдын ала келісімі талап етілетін жағдайлардан басқа, экспорттық келісімшартта айқындалған төлем күнін кейінге қалдырудың ең жоғары кезеңі шегінде неғұрлым кеш күнге ауыстыруға құқығы бар. Бұл ретте Сақтанушы, егер мұндай ауыстыру күнтізбелік 30 (отыз) күннен астам күнге жүзеге асырылса, сақтандырушыны, сондай-ақ шетелдік контрагенттің сол бір тиеп-жөнелту бойынша төлем күнін ауыстыру туралы сұрау салумен екінші және одан кейінгі өтініштері туралы хабардар етуге міндетті.

34. Сақтанушы мынадай жағдайларда төлемді қосымша кейінге қалдыруға (ұзартуға) Сақтандырушының алдын ала келісімін алуға міндетті:

1) егер төлемнің неғұрлым кешірек күні кейінге қалдырудың ең жоғары кезеңінің шегінен шықса;

2) сақтандыру тоқтатылған шетелдік контрагентке қатысты;

3) сақтанушы сақтандырушыға теріс ақпарат туралы хабарлама не сақтандыру тәуекелін іске асыру туралы хабарлама жіберген немесе жіберуге тиіс шетелдік контрагентке қатысты;

4) егер келісімшартта төлем әдісі ретінде аккредитив делдалдарына төлемдер келісілген болса.

35. Кредиттік лимитті ұлғайту туралы шешім сақтандыру шартына кредиттік лимиттер тізбесін өзгерту туралы қосымша келісімге қол қойылған күннен бастап күшіне енеді және өзінің қолданылуын барлық сақтандырылған қысқа мерзімді дебиторлық берешекке таратады.

36. Сақтандырушы сақтанушыдан теріс ақпарат туралы, Сақтанушы сақтандыруға сұрау салуда көрсеткен ақпараттағы өзгерістер туралы хабарлама алған жағдайда не сақтандырушы осындай ақпаратты дербес алған жағдайда, сақтандырушы кредиттік лимитті азайтуға немесе жоюға не осы кредиттік лимитке қатысты сақтандыру шарттарын өзгертуге шешім қабылдаған жағдайда сақтанушыны осындай шешім туралы хабардар етеді. Кредиттік лимит бойынша осы шешім сақтандырушы көрсетілген хабарламаны жіберген күннен кейінгі күннен бастап немесе осындай хабарламада көрсетілген күннен бастап күшіне енеді.

37. Төленбеген сақтандырылған қысқа мерзімді дебиторлық берешек кредиттік лимит мөлшерінен тыс сақтандырылған қысқа мерзімді дебиторлық берешекті төлеу есебіне төлем алынған соң, оның шектеріне енгізіледі.

7-тарау. Сақтандыру шартын жасасу тәртібі

38. Сақтандырушы белгілеген нысан бойынша ресімделген Сақтанушының өтініші бойынша сақтандырушының кредиттік лимиттерді белгілеуі сақтандыру шартын жасасу үшін негіз болып табылады.

39. Осы Қағидаларда көрсетілген Сақтандыру түрі бойынша Сақтандыру қорғанысын беру туралы өтінішпен бірге Сақтанушы Сақтандырушыға клиенттің толтырылған сауалнамасын және Сақтандырушы бекіткен құжаттар тізбесін ұсынуы тиіс. Клиент сауалнамасын Сақтанушы Қазақстан Республикасының Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жөніндегі заңнамасының талаптарын орындау мақсатында Сақтандырушымен Іскерлік қатынастар орнатылғанға дейін береді.

40. Сақтандыру шартының мазмұнын, талаптары мен нысанын Сақтандырушының уәкілетті органы сақтандыру шартының үлгі нысаны түрінде бекітеді.

41. Сақтанушы мен Сақтандырушы арасындағы келісім бойынша осы Сақтандыру қағидаларының негізінде және Сақтандырушының алқалы органының шешімі бойынша Сақтандыру қағидаларының жекелеген ережелерін өзгертуді, алып тастауды көздейтін сақтандыру шарттары, сондай-ақ Сақтандыру шартын жасасу кезінде айқындалатын қосымша талаптар жасалуы мүмкін.

42. Сақтандыру шарты тараптармен келісілген және сақтандыру шартында көрсетілген мерзімге жасалады.

43. Сақтанушы Сақтандыру шартын жоғалтқан жағдайда Сақтандырушы Сақтанушының жазбаша өтініші негізінде Сақтандыру шартының телнұсқасын береді, одан кейін жоғалған Сақтандыру шарты жарамсыз деп есептеледі және ол бойынша Сақтандыру төлемі жүргізілмейді.

44. Сақтандыру шарттары Тараптар арасында электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу арқылы электрондық нысанда жасала алады.

8-тарау. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі мен орны

45. Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру шарты ең төменгі сақтандыру сыйлықақысы немесе ең төменгі сақтандыру сыйлықақысы бөліп төленген жағдайда бірінші сақтандыру жарнасы төленген күннен бастап күшіне енеді.

46. Сақтандыру шарты осы Қағидалардың 17-тарауына сәйкес өзінің қолданылуын тоқтатады.

47. Сақтандыру қорғанысының қолданылу кезеңі сақтандыру шартында айқындалады.

48. Сақтандыру шартының қолданылу орны (сақтандыру аумағы) Сақтандыру шартында көрсетілген аумаққа ғана қолданылады.

9-тарау. Тараптардың құқықтары мен міндеттері

49. Сақтанушының мынадай құқықтары бар:

1) Сақтандырушыдан Сақтандыру талаптарын, Сақтандыру шарты бойынша өзінің құқықтары мен міндеттерін түсіндіруді талап етуге;

2) сақтандыру шарты жоғалған жағдайда оның телнұсқасын алу;

3) келтірілген зиянның мөлшерін бағалау үшін тәуелсіз сарапшының қызметтерін пайдалануға;

4) келтірілген залалдың мөлшерін бағалау нәтижелерімен және Сақтандырушы немесе тәуелсіз сарапшы жүргізген Сақтандыру төлемі мөлшерінің есептерімен танысуға;

5) Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту немесе оның мөлшерін азайту туралы шешіміне Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен дау айтуға;

6) Сақтандыру шартында көзделген жағдайларда сақтандыру төлемін алуға;

7) Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де іс-әрекеттер жасауға құқылы.

8) сақтандырушыға кредиттік лимитті өзгертуге сұрау салу жіберу;

50. Сақтанушы міндетті:

1)сақтандырушыға сақтандыру шартында белгіленген нысан бойынша және мерзімде толтырылған декларацияларды ұсыну;

2)декларацияда Сақтандырушы Сақтандыру шартында кредиттік лимиттерді белгілеген шетелдік контрагенттермен барлық келісімшарттар бойынша қысқа мерзімді дебиторлық берешектің барлық сомасын мәлімдеу;

3)сақтандырушымен келісімшарттың елеулі талаптарының өзгеруін келісімдеу;

4)сақтандыру тәуекелінің жай-күйі, Сақтандыру шарты жасалғанға дейін де, Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде де Сақтандыру жағдайының туындауына елеулі әсер етуі мүмкін оған белгілі мән-жайлар мен талаптар туралы Сақтандырушыны хабардар ету;

5)Қағидалардың 5-тарауында және Сақтандыру шартында аталған барлық шарттарға мүлтіксіз кепілдік беру және оларды орындау;

6)экспорт басталғанға дейін барлық талап етілетін лицензиялар мен рұқсаттардың болуын қамтамасыз ету;

7)сақтандыру жағдайының басталуы салдарынан туындауы мүмкін залал сомасына шартсыз франшиза мөлшерінде қатысу, сондай-ақ сақтандыру объектісінің сақтандыру қорғауымен жабылмаған бөлігін сақтандырмау және бермеу;

8)Сақтандырушыға Сақтандыру шартын жасасу және орындау үшін қажетті барлық мәліметтерді ұсынуға;

9) Шетелдік контрагенттен тиесілі төлемді Келісімшартта белгіленген мерзімде алмаған жағдайда, тиісті төлем күнінен бастап 30 (отыз) күнтізбелік күн ішінде Сақтандырушыны жазбаша хабардар етуге;

10) оның ішінде Сақтандырушының нұсқауларына сәйкес сақтандыру оқиғасының туындауын болдырмау және сақтандыру оқиғасы болған кезде шығын мөлшерін азайту жөніндегі, сондай-ақ залалдың орнын толтыруды алу жөніндегі барлық шараларды жүргізуге тиіс, бұл ретте Сақтанушы, егер оның сақтандыру қорғауы болмаса, әрекет етуге тиіс;

11) келісімшарт бойынша шот ұсыну, оның ішінде экспорттық жеткізілімге ақы төлеу бойынша шетелдік контрагенттің міндеттемесінің пайда болу сәтін анықтаған жағдайларда 10 (он) күнтізбелік күннен кешіктірмей (егер сақтандыру шартында шоттарды ұсынудың өзге кезеңі көрсетілмесе) экспорттық жеткізілімге ақы төлеу шоттарын ұсынуға міндетті. Шот беру кезеңі келісімшарттың талаптарына сәйкес экспорттық жеткізу күнінен басталады. Сақтанушы осы міндеттемені сақтамаған жағдайда сақтандырушы сақтандыру сыйлықақысын қосымша төлеуді талап етуге құқылы, ал сақтанушы осындай қосымша ақыны сақтандырушы шотты ұсынған күннен бастап 15 (он бес) жұмыс күні ішінде жүргізуге міндетті.

12) шетелдік контрагент Келісімшарт бойынша тиесілі төлемді мерзімінде төлемеген және Сақтанушыда келісімшарт бойынша одан әрі міндеттемелері болған кезде өз міндеттемелерін орындауды Сақтандырушымен жазбаша келіскенге дейін тоқтата тұруға міндетті.

13) сақтандыру шартына, келісімшартқа қолданылатын заңнаманың, оның ішінде қоршаған ортаны қорғау туралы заңнаманың, парақорлық пен сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі заңнаманың, қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жөніндегі заңнаманың, құпиялылық және коммерциялық құпия туралы заңнаманың, инсайдерлік мәмілелер туралы заңнаманың барлық талаптарын сақтау;

14) Сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде Сақтандыру сыйлықақыларын (сақтандыру жарналарын) төлеуге;

15) Сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталғаны туралы Сақтандырушыға хабарлағаннан кейін келісімшарт бойынша қандай да бір төлемді алған кезде 5 (бес) күнтізбелік күн ішінде Сақтандырушыға жазбаша хабарлауға міндетті;

16) Сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиға басталғаннан кейін Сақтандырушының келісімінсіз Шетелдік контрагентпен қандай да бір келісімдер жасауды жүзеге асырмауға;

17) Сақтандыру жағдайының басталуына жауапты субъектіге (суброгация) талап қою құқығының Мақтандырушыға өтуін қамтамасыз етуге;

18) Сақтандырушының жазбаша алдын ала келісімінсіз Сақтандыру шартының болу фактісін үшінші тұлғаларға ашпауға;

19) осы Қағидалардың 11-тармағының 5) тармақшасында көрсетілген оқиға орын алған кезде Шетелдік контрагентке оны одан әрі Сақтанушыға аудару үшін арнайы банк шотына келісімшарт бойынша жеке тиесілі төлемді орналастыруға нұсқау беруге міндетті.

20) Сақтандырушының талабы бойынша ең төменгі сауда айналымынан асқан сауда айналымына, сақтандырылған қысқа мерзімді дебиторлық берешекке қатысты қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеу;

21) тәуекелдердің алдын алуға және сақтандыру жағдайының басталуына жол бермеуге мүдделі болуы тиіс.

22) 17-тарауда көрсетілген негіздер бойынша сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде-сақтандыру шартын бұзу туралы келісімге қол қою;

23) сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде тоқсан сайын, есепті тоқсаннан кейінгі айдың 30-күнінен кешіктірмей сақтандырушыға жазбаша түрде мынадай ақпаратты беруді қамтамасыз ету:

- экспорттаушының есепті тоқсандағы экспорттық түсімінің көлемі;
- экспорттаушының есепті тоқсандағы түсімінің көлемі;

- экспорттаушының есепті тоқсандағы экспорттық түсімінің сомасы;
- есепті тоқсанда экспорттаушы өндірген өнімнің/орындалған жұмыстардың/көрсетілген қызметтердің көлемі;
- есепті тоқсандағы жұмыс орындарының саны, барлығы;
- есепті тоқсанда экспорттаушы құрған жаңа жұмыс орындарының саны;
- есепті тоқсанда экспорттаушы төлеген салықтардың сомасы;

24) ұсынылған қолдау көлемінен кем емес сомаға ақшалай мәнде өнімнің (немесе жұмыстардың/көрсетілетін қызметтердің) экспортын жүзеге асыру.

51. Сақтандырушының мынадай құқықтары бар:

1) Сақтанушыдан Сақтандыру шартын жасасу және орындау үшін қажетті мәліметтерді ұсынуды талап етуге;

2) шет мемлекеттің тиісті мемлекеттік органдарынан Сақтандыру жағдайының басталу фактісін және Залал мөлшерін растайтын құжаттарды сұратуға;

3) экспортталатын қазақстандық тауарлардың және/немесе қызметтердің құнын айқындау және/немесе Сақтандыру жағдайы басталған кезде Залал мөлшерін айқындау үшін тәуелсіз сарапшының немесе бағалаушының қызметтерін пайдалануға;

4) Сақтанушыдан мерзімі өткен төлем туралы хабарлама алғаннан кейін Залалды азайту және борыштарды алу жөніндегі іс-шараларға қатысуға;

5) осы Қағидалардың 4-тарауында көзделген негіздер бойынша Сақтандыру төлемін толық немесе ішінара жүзеге асырудан бас тартуға;

6) Сақтанушы көрінеу жалған ақпарат берген немесе алынған төлем туралы хабарламаған жағдайда сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуға немесе оны қайтаруды талап етуге;

7) Қағидалардың 17-бөліміне сәйкес шартты бұзуға;

8) сақтанушыдан, не шығынның туындауына әкеп соғуы мүмкін мән - жайлар туралы өз бетінше теріс ақпарат алған жағдайда, кредиттік лимитті азайту немесе жою не осындай кредиттік лимитке қатысты сақтандыру шарттарын өзгертуге;

9) сақтандыру шартының қолданылу мерзімін ұзарту кезінде сақтандыру сыйлықақысы мен сақтандыру тарифінің сомасын ұлғайтуға;

10) Қағидалардың 24-тармағына сәйкес сақтанушыдан қысқа мерзімді дебиторлық берешек сомасы бойынша қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге;

11) Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де іс-әрекеттер жасауға құқылы.

52. Сақтандырушы:

1) сақтанушыны сақтандыру қағидаларымен таныстыруға және оның талап етуі бойынша осы қағидалардың көшірмесін ұсынуға (жіберуге);

2) Сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде сақтандыру төлемін жүргізуге;

3) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес сақтандыру құпиясын қамтамасыз етуге;

4) егер мұндай шығыстар қажет болса және сақтандырушының нұсқауларына сәйкес жүргізілсе, тіпті тиісті шаралар сәтсіз болса да, залалдарды болдырмау немесе азайту мақсатында келтірілген шығыстарды сақтанушыға өтеуге міндетті.

5) Сақтанушы не оның өкілі сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті барлық құжаттарды ұсынбаған жағдайларда сақтанушыны жетіспейтін құжаттар туралы дереу, бірақ әрбір жетіспейтін құжат қабылданғаннан кейін, сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін көзделген құжаттардың толық пакеті қабылданғанға дейін 15 (он бес) жұмыс күнінен аспайтын мерзімде хабардар етуге міндетті, бұл ретте күту кезеңі жетіспейтін құжаттарды алған күнге дейін тоқтатылады.

6) Сақтанушы кредиттік лимитті өзгертуге өтініш берген жағдайда:

- Сақтанушыдан қосымша ақпарат сұрату;
- Сақтанушының өтінішін қарастыру;

- қарау қорытындысы бойынша сақтанушыны қабылданған шешім туралы хабардар ету және оң шешім болған жағдайда, кредиттік лимиттердің өзгертілген тізбесімен шартқа қосымша келісімге қол қою жөніндегі іс-шараларды жүргізу.

53. Сақтандыру шартында тараптардың Қазақстан Республикасының заңдарына қайшы келмейтін басқа да құқықтары мен міндеттері көзделуі мүмкін.

10-тарау. Сауда айналымы және қысқа мерзімді дебиторлық берешек сомасы туралы декларация

54. Сақтанушы сақтандыру шартында көрсетілген тәртіппен және мерзімде белгіленген нысан бойынша декларацияларды жіберуге міндетті.

55. Сақтанушы декларацияда сақтандырушы кредиттік лимиттерді белгілеген шетелдік контрагенттермен жасалған барлық келісім-шарттар бойынша қысқа мерзімді дебиторлық берешектің барлық сомасын мәлімдеуге міндетті.

56. Сақтанушы декларацияларды уақтылы беру жөніндегі өз міндеттемелерін бұзған немесе Қағидалардың 50-тармағы бұзылған жағдайда, сақтанушы сақтандырушыға сақтандырылған қысқа мерзімді дебиторлық берешектің декларацияланбаған сомасына қатысты сақтандыру сыйлықақысын төлеуге міндетті. Бұл ретте сақтандырушы сақтандыру шартынан бас тартуға құқылы.

11-тарау. Сақтандыру сыйлықақысы

57. Сақтандыру шарты бойынша төленуге жататын сақтандыру сыйлықақысының мөлшері сақтандырушы әзірлеген сақтандыру сомасына қолданылатын сақтандыру тарифтеріне сәйкес есептеледі. Сақтандыру сыйлықақысын сақтанушы біржолғы не мерзімді сақтандыру жарналары түрінде бөліп-бөліп және қолма-қол ақшасыз нысанда төлеуге тиіс.

58. Сақтандыру сыйлықақысы, оның мөлшері мен төлеу тәртібі сақтандыру шартында айқындалады. Қолданылатын заңдарда көзделген кез келген салықтарды және (немесе) өзге де алымдарды Сақтанушы жеке төлейді және сақтандырушыға аударылатын сақтандыру сыйлықақысына енгізілмейді.

59. Сақтандыру сыйлықақысын (оның бір бөлігін) Сақтанушы сақтандыру шартында көзделген мөлшерде және мерзімде төлейді. Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, ақша қаражатын Сақтандырушының есеп айырысу шотына есептеу күні сақтандыру сыйлықақысын төлеу күні болып есептеледі.

60. Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйлықақысы ең төменгі сақтандыру сыйлықақысының және қосымша сақтандыру сыйлықақысының сомасына тең.

61. Сақтанушы төлеуі тиіс ең төменгі сақтандыру сыйлықақысының мөлшері сақтандыру шартында көрсетіледі. Ең төменгі сақтандыру сыйлықақысын есептеу сақтандыру шарты бойынша сақтандыру қорғаудың барлық қолданылу кезеңіне келісім-шарт бойынша жоспарланған ең төменгі сауда айналымына сақтандыру тарифін көбейту жолымен жүргізіледі. Сақтандыру шарты бойынша ең төменгі сақтандыру сыйлықақысының мөлшері әрбір келісімшарт бойынша ең төменгі сақтандыру сыйлықақыларын қосумен айқындалады.

62. Ең төменгі сақтандыру сыйлықақысының мөлшері мен төлеу тәртібі сақтандыру шартын жасасқан кезде белгіленеді. Ең төменгі сақтандыру сыйлықақысы сақтандырушының толық немесе ішінара қайтаруына жатпайды, сондай-ақ сақтанушы оны төлегеннен кейін ең төменгі сақтандыру сыйлықақысының мөлшері сақтандырушының азайтуына жатпайды.

63. Қосымша сақтандыру сыйлықақысы мынадай формула бойынша есептеледі:

$$(\sum(3 \cdot K^*_{\text{т}}) - M),$$

мұндағы 3-шарт жасалған күннен бастап қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеу күніне дейін қалыптасқан сақтандырылған сауда айналымы;

К-қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуге шот ұсынылған күнгі Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің валюталық бағамы;

М-ең төменгі сақтандыру сыйлықақысының төленген жалпы сомасы;

Т-лимит бойынша тариф.

64. Егер ең төменгі сақтандыру сыйлықақысы сақтандыру сыйлықақысынан аз болса, онда қосымша сақтандыру сыйлықақысы, егер сақтандыру шартында өзгеше тәртіп белгіленбесе, сақтандырушы шотты ұсынған күннен бастап 15 (он бес) жұмыс күні ішінде төленуге тиіс.

65. Егер ең төменгі сақтандыру сыйлықақысы сақтандыру сыйлықақысынан артық немесе тең болса, онда қосымша сақтандыру сыйлықақысы алынбайды.

66. Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйлықақысы сомасы, есеп айырысу тәртібі және төлеу мерзімі шарттың қосымшасында жазылған Сақтанушы төлейтін сақтандыру жарналарынан тұрады. Егер қосымша сақтандыру сыйлықақысын есептеу нәтижесі теріс мән болып табылса, сақтандырушы ең төменгі сақтандыру сыйлықақысының тиісті бөлігін қайтаруды жүзеге асырмайды.

67. Сақтанушы сақтандыру шартында айтылған мерзімде ең төменгі сақтандыру сыйлықақысын (немесе сақтандыру жарнасын) төлемеген жағдайда, сақтандыру қорғанысының қолданылуы сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, ең төменгі сақтандыру сыйлықақысын (сақтандыру жарнасын) төлемеген күннен бастап тоқтатылады. Бұл ретте сақтанушы сақтандырушының алдында сақтандыру қорғанысының қолданылуы тоқтатылған күнге дейінгі сақтандыру кезеңі үшін тиесілі ең төменгі сақтандыру сыйлықақысын толық төлеуге жауапты болып қалады. Бұл жағдайда Сақтандырушы Сақтанушыны және Пайда алушыны Қағидалардың 17-тарауына сәйкес Сақтандыру шартының тоқтатылғаны туралы жазбаша хабардар етеді.

68. Егер сақтандыру жағдайы белгілі бір сақтандыру жарнасын төлегенге дейін басталса, сақтандырушы сақтандыру төлемін сақтанушы сақтандыру сыйлықақысының толық сомасын төлегеннен кейін ғана жүзеге асырады. Сақтандырушы сақтандыру сыйлықақысының төленбеген бөлігінің сомасын есепке ала отырып, сақтандыру төлемін жүзеге асыруға құқылы.

69. Кезекті сақтандыру жарнасын уақтылы төлемеген кезде сақтандырушы сақтанушыдан Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде белгіленген тәртіппен және мөлшерде өсімпұл төлеуді талап етуге құқылы.

12-тарау. Сақтандыру тәуекелінің ұлғаю салдары

70. Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде Сақтанушы дереу, бірақ ол өзіне белгілі болған кезден бастап 5 (бес) жұмыс күнінен кешіктірмей, егер бұл өзгерістер Сақтанушының қандай да бір іс-әрекеттерінің нәтижесінде туындаса және сақтандыру оқиғасының басталу тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса, сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандырушыға хабарланған талаптар мен мән-жайлардағы өзгерістер туралы сақтандырушыға жазбаша хабарлауға тиіс.

71. Сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар туралы хабардар етілген сақтандырушы Сақтандыру шартының талаптарын өзгертуді және сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына мөлшерлес қосымша Сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге құқылы.

72. Егер Сақтанушы Сақтандыру шартының талаптарын өзгертуге немесе Сақтандыру сыйлықақысын қосымша төлеуге қарсылық білдірсе, Сақтандырушы Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес Сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы. Бұл ретте Сақтанушыға Сақтандыру сыйлықақысын қайтару тәртібі Сақтандыру шартында белгіленеді.

73. Сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын төлеу шарттарын сақтамаған жағдайда сақтандырушы сақтандыру шартын бұзуды және оны бұзудан келтірілген залалдарды өтеуді талап етуге немесе сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемінің мөлшерін сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына пропорционалды түрде азайтуға құқылы.

74. Егер Сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар жойылса, Сақтандырушы Сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы емес.

75. Бұдан басқа, егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтанушы сақтандырушыны барлық қолжетімді құралдармен (оның ішінде телефон, факс арқылы) тәуекелді арттыруы мүмкін барлық өзге жағдайлар туралы, атап айтқанда, мыналар:

- шетелдік контрагенттің қаржылық жай-күйіндегі қолайсыз өзгерістерге, төлемдер сипатындағы және шетелдік контрагент басшылығының кадрлық құрамындағы елеулі өзгерістерге қатысты ақпарат;
- төлеу жөніндегі міндеттемелерді орындауының елеулі түрдегі нашарлауы;
- басқа жеткізушілер шетелдік контрагенттің атына осы шетелдік контрагенттің несие қабілетінің нашарлауы себепті жөнелтулерді тоқтатқан кезде;
- төлемдердің кешіктірілуіне және/немесе осы себеп бойынша қолданылатын іс-әрекеттерге байланысты шетелдік контрагентке қатысты талап-арыздар қозғалуы туралы барлық қолжетімді құралдармен хабардар етуге міндетті.

13-тарау. Сақтандыру жағдайы басталған кездегі сақтанушының іс-әрекеті

76. Сақтандыру жағдайының басталғанын, сондай-ақ ол келтірген Залалдарды дәлелдеу Сақтанушыға жүктеледі.

77. Егер Сақтандыру шартында өзгеше айтылмаса, сақтандыру жағдайының белгілері бар және/немесе оның салдары сақтандыру жағдайының басталуы болуы мүмкін және/немесе сақтандыру жағдайының басталу тәуекелін ұлғайтатын оқиға басталған кезде, сондай-ақ сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтанушы

- 1) ықтимал Залалдарды болдырмау немесе азайту үшін барлық шараларды қабылдауы;
- 2) сақтандыру оқиғасының басталғанын растайтын құжаттарды алу үшін барлық шараларды қабылдауы;

3) ол сақтандыру оқиғасы туралы білген сәттен бастап күнтізбелік 30 (отыз) күннен кешіктірілмейтін мерзімде осы оқиға туралы сақтандырушыға хабарлауға, оған оқиғаның мән-жайлары, зиянның түрлері мен болжамды мөлшері туралы барлық белгілі мәліметтерді хабарлауға, сақтандырушымен одан әрі іс-қимылдарды келісуге;

4) кез келген келісім жасалғанға дейін, құқықтардан бас тартқанға дейін не шетелдік контрагенттің немесе өзге үшінші тұлғалардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегін төлеу тәртібі мен мерзіміне әсер ететін өзге де біржақты іс-әрекеттер жасағанға дейін сақтандырушының алдын ала келісімі үшін өтініш жасауға.

5) шетелдік контрагентке және (немесе) өзге тұлғаға сақтандырушымен алдын ала келісім бойынша немесе сақтандырушының нұсқаулықтарына сәйкес қысқа мерзімді дебиторлық берешекті өндіріп алу үшін сот тәртібімен талап қоюға міндетті.

6) қысқа мерзімді дебиторлық берешекті өндіріп алу және ықтимал шығындарды азайту (болдырмау) жөніндегі өзі жасаған немесе жоспарлаған кез келген іс-әрекеттер туралы сақтандырушыны хабардар етуге міндетті.

7) шетелдік контрагент, шетелдік контрагенттің атынан және тапсырмасы бойынша әрекет ететін үшінші тұлғалар жіберген кез келген соманы сақтанушының немесе Сақтанушының атынан әрекет ететін тұлғаның алғаны туралы сақтандырушыға дереу (бірақ кез келген жағдайда 5 күнтізбелік күннен кешіктірмей) хабарлауға.

8) Сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиға басталғаннан кейін Сақтандырушының келісімінсіз Шетелдік контрагентпен қандай да бір келісімдер жасауды жүзеге асырмауға;

9) Сақтандырушының талап етуі бойынша қысқа мерзімді дебиторлық берешекті өндіріп алу мақсаты үшін сақтандырушыға немесе ол көрсеткен тұлғаға сақтандырушыны қанағаттандыратын нысаны мен мазмұны бойынша сенімхат беруге міндетті.

10) сақтандырушыға сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті барлық құжаттар мен мәліметтерді ұсынуы;

11) Сақтандырушыға Залалдың себептері мен мөлшеріне қатысты тергеу жүргізуге, шығынды азайту жөніндегі іс-шараларға қатысуға мүмкіндік беруі тиіс.

78. Сақтандыру сақтанушы мынадай мән-жайлардан кейін жүзеге асырған тиісті шетелдік контрагент бойынша экспорттық жеткізу бөлігінде қысқа мерзімді дебиторлық берешекке қолданылмайды:

1) мұндай шетелдік контрагент бойынша кредиттік лимиттің күшін жою;

2) шетелдік контрагенттің банкроттығы;

3) шетелдік контрагенттің төлем жасамауы (төлем мерзімі өткізіп алуы), яғни осындай шетелдік контрагенттің сақтандырылған қысқа мерзімді дебиторлық берешекті төлеу бойынша оның міндеттемелерін орындамауы немесе тиісінше орындамауы.

79. Сақтандырушы не оның өкілі Сақтанушының оқиға туралы хабарламасын күтпестен Сақтандыру оқиғасын тексеруге кірісуге құқылы. Сақтанушының оған бұған кедергі жасауға құқығы жоқ.

80. Сақтанушы Сақтандыру жағдайы бойынша одан әрі барлық ақпаратты хабарлауға және Сақтандырушыға қажетті көмек көрсетуге тиіс.

14-тарау. Сақтандыру жағдайының басталғанын растайтын құжаттардың тізбесі

81. Сақтандырушы сақтандыру төлемін Сақтанушының белгіленген нысан бойынша сақтандыру жағдайы туралы өтініші және сақтандыру жағдайы туралы акт негізінде жүргізеді.

82. Сақтандыру жағдайы туралы актіні Сақтандырушы немесе ол уәкілеттік берген тұлға жасайды.

83. Егер Сақтандыру жағдайы туралы өтінішті тексеру кезінде сақтанушыға зиян келтіру сақтандыру жағдайының нәтижесінде болмағандығы анықталса немесе хабарламалардың уақтылы болмауына байланысты Сақтанушыда туындаған Залалдың себебін және/немесе осы залалдың мөлшерін анықтау мүмкін болмаса, сақтандыру жағдайы туралы акт жасалмайды. Бұл жағдайда Сақтандырушы ерікті нысандағы құжат жасайды, онда сақтандыру жағдайы туралы актінің жасалмау себептері көрсетіледі.

84. Нәтижесінде Залал келтірілген Сақтандыру жағдайының туындау фактісі мен себебі Сақтанушы немесе ол уәкілеттік берген тұлға ұсынатын мынадай құжаттармен расталуға тиіс:

1) жеке куәлік және сақтандыру төлемін алу шарттарын сақтау үшін:

- Сақтандырушының корпоративтік интернет-ресурсында орналастырылған нысанға сәйкес сақтандыру жағдайы туралы өтініш;

- Сақтандыру шарты;

2) Сақтандыру жағдайының болуын дәлелдеу үшін:

- сақтандыру оқиғасының басталу фактісін растайтын мемлекеттік органдардың құжаттары мен нормативтік құқықтық актілері, егер оларды қандай да бір жолмен алуға болатын болса, немесе сақтандыру оқиғасының басталу фактісін растайтын кез келген ресми және ресми емес көздерден (бұқаралық ақпарат құралдарын және интернетті қоса алғанда) алынған кез келген басқа ақпарат немесе куәліктер;

3) келтірілген Залал мөлшерін дәлелдеу үшін:

- барлық толықтырулармен, қосымшалармен және ерекшеліктері қоса берілетін экспорттық келісімшарт;

- Сақтанушы жүргізген Залал мөлшерінің есебі;

- тапсырыстардың, тапсырыстардың растамаларының, жеткізу (жөнелту) туралы құжаттардың, шоттардың, Сақтанушының Шетелдік контрагентке қысқа мерзімді дебиторлық берешекті төлеу туралы талаптарының (ескертулерінің), сақтанушы мен шетелдік контрагент арасындағы салыстырып тексеру актілерінің, хат-хабарлардың көшірмелері;

4) Сақтандырушының Суброгация құқығын іске асыруы үшін:

- Суброгация құқықтарын жүзеге асыру үшін қажетті барлық құқық белгілейтін құжаттар мен өзге де құжаттар;

- шарттар, кепілдемелер, кепілдіктер, өзге келісімдер немесе шарттар, барлық толықтырулармен және қосымшаларымен бірге қысқа мерзімді дебиторлық берешекті өтеуді қамтамасыз етудің сақтанушыда бар өзге де нысандары, сондай-ақ қамтамасыз етуді орындау туралы талаптардың қойылғанын растайтын құжаттар;

- Шетелдік контрагент банкрот болған кезде Сақтанушының қысқа мерзімді дебиторлық берешекті кредиторлар талаптарының тізіліміне енгізу үшін қажетті іс-әрекеттерді орындағанын және (немесе) шетелдік контрагент елінде банкроттық рәсімін реттейтін қолданылатын заңнамаға сәйкес өзге де қажетті іс-әрекеттерді орындағанын растау;

- келтірілген Залал мөлшерін растайтын өзге де құжаттар.

85. Сақтандырушы сақтандыру жағдайының басталу фактісі мен мән-жайларын және сақтанушы шығынының мөлшерін анықтау, сондай-ақ сақтанушының ықтимал шығындар сомасын азайту жөнінде барлық қажетті шараларды қолданғанын растау мақсатында өзге де құжаттарды сұрату құқығын өзіне қалдырады.

15-тарау. Сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру тәртібі мен талаптары

86. Сақтанушыдан сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталуы туралы жазбаша өтініш алғаннан кейін, сондай-ақ сақтандыру төлемі үшін қажетті барлық құжаттарды ұсынғаннан кейін сақтандырушы мынадай іс-әрекеттерді жүзеге асырады:

1) сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталу фактісі мен себептерін анықтайды; сақтанушының өтінішінде келтірілген мәліметтердің шындыққа сәйкестігін тексереді; сарапшыларды, бағалаушыларды тарту қажеттілігін айқындайды, өзге де іс-әрекеттерді жүзеге асырады;

2) сақтандыру шартында белгіленген күту кезеңі ішінде Сақтанушымен бірлесіп немесе зияндарды азайту бойынша, егер мұндай мүмкін болса, дербес шаралар қабылдайды;

3) сақтандыру жағдайы деп танылған кезде сақтандыру төлемінің мөлшерін айқындайды, сақтандыру жағдайы туралы акт жасайды.

87. Сақтандырушы сақтандыру төлемін Сақтанушы ұсынған осы Қағидалардың 14-тарауында көрсетілген құжаттардың, сондай-ақ сақтандырушы не оның өкілі жасаған сақтандыру жағдайы туралы актінің негізінде сақтандыру шартында айқындалған күту кезеңі өткеннен кейін жүзеге асырады.

88. Сақтандырушы сақтандыру төлемін әрбір шетелдік контрагент бойынша сақтандыру жағдайының басталуы нәтижесінде Сақтанушы шеккен залал мөлшерінде белгіленген кредиттік лимит шегінде, сақтандыру оқиғаларының әрбір түрі үшін айқындалған шартсыз франшиза шегеріле отырып жүзеге асырады. Кредиттік лимит шегінде сақтандыру төлемі = шығын – шартсыз франшиза. Бұл ретте сақтандыру төлемі сақтандыру сомасының мөлшерінен аспауы тиіс.

Шартсыз франшизаны ұстап қалу тәртібі Сақтандыру шартымен айқындалады.

89. Залал мөлшері, егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру жағдайы туралы хабарлау күніне Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің шетелдік контрагент елінің валютасына ресми бағамы бойынша қазақстандық теңгемен айқындалады.

90. Егер Сақтанушы үшінші тұлғалардан келтірілген Залал бойынша өтем алған болса, Сақтандырушы Сақтандыру төлемін шеккен шығын мөлшері мен Шартсыз франшизаны ескере отырып, Сақтанушы алған өтемнің арасындағы айырма мөлшерінде жүзеге асырады.

91. Үшінші тұлғалардан келтірілген залал бойынша төлемді немесе өтемді алған Сақтанушы Сақтандырушыға Сақтандыру төлемінің артық алынған сомасын қайтаруға міндетті.

92. Залалдың себептері мен мөлшері туралы тараптар арасында даулар туындаған жағдайда тараптардың әрқайсысы сараптама жүргізуді талап етуге құқылы. Сараптама оны жүргізуді талап еткен тараптың есебінен жүргізіледі.

93. Сақтанушының залалдарды болдырмау немесе азайту мақсатында шеккен шығыстарын, егер мұндай шығыстар қажет болса немесе Сақтандырушының нұсқауларын орындау үшін жүргізілсе, тіпті тиісті шаралар сәтсіз болса да, Сақтандырушы өтеуге тиіс. Мұндай шығыстар нақты мөлшерде, алайда Сақтандыру төлемінің және шығыстар өтемақысының жалпы сомасы Сақтандыру шартында көзделген Сақтандыру сомасынан аспайтындай етіп өтеледі. Егер шығыстар Сақтанушының Сақтандырушының нұсқауларын орындау нәтижесінде туындаса, олар Сақтандыру сомасына қатыссыз толық мөлшерде өтеледі.

94. Сақтандырушы Сақтанушының ықтимал шығындарды азайту үшін қасақана ақылға қонымды және оған қол жетімді шаралар қабылдамауы салдарынан туындаған залалдар бөлігінде Сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылады.

95. Егер сақтанушы осы Қағидалардың 14-тарауында көрсетілген құжаттарды ұсынбаса, сақтандыру төлемі жүзеге асырылмайды.

96. Залал себептерін қисынды түрде анықтау мүмкін болмаған жағдайда бұл Залал коммерциялық сипаттағы сақтандыру оқиғасының салдарынан туындаған ретінде қаралады.

16-тарау. Сақтандыру төлемі немесе сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім қабылдау мерзімі

97. Сақтандырушы сақтанушыдан сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталғаны туралы хабарлама алған сәттен бастап күнтізбелік 30 (отыз) күнге дейінгі мерзімде күту кезеңі белгіленеді.

98. Сақтандырушы сақтанушыны сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті жетіспейтін құжаттар туралы 15 (он бес) күнтізбелік күн ішінде хабардар етуге тиіс.

99. Егер Сақтандырушы Сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім қабылдаса, ол бас тарту себебін негіздейді.

100. Сақтандырушы шешім қабылдайды және күту кезеңі аяқталған күннен бастап 20 (жиырма) жұмыс күні ішінде сақтанушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырады және сақтандыру жағдайының болуын және келтірілген шығын мөлшерін растайтын құжаттардың толық жиынтығын ұсынады.

101. Сақтандыру төлемін уақтылы жүзеге асырмағаны үшін Сақтандырушы Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес жауапты болады.

102. Сақтандырушының Сақтандыру төлемін жүргізуден бас тартуына Сақтанушы сотқа шағым жасай алады.

103. Егер Шетелдік контрагент елінің немесе Қазақстан Республикасының Құқық қорғау органдары Сақтанушының қызметіне байланысты қылмыстық іс қозғаса, Сақтандырушының кідірту себептері туралы Сақтанушыны жазбаша хабардар ете отырып, тергеу немесе сот талқылауы аяқталғанға дейін Сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдау мерзімін кейінге қалдыруға құқығы бар.

104. Сақтандырушының, егер Сақтандыру жағдайын немесе Залал мөлшерін растайтын құжаттардың түпнұсқалығына дәлелді күмән болған жағдайда, осындай құжаттардың түпнұсқалылығы расталғанға дейін Сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдауды кейінге қалдыруға құқығы бар.

17-тарау. Сақтандыру шартын тоқтату талаптары

105.Сақтандыру төлемі жүзеге асырылғаннан кейін Сақтандыру шартының қолданылуы Сақтандыруды қорғаудың бүкіл қолданыс кезеңі ішінде жалғасады. Бұл ретте Сақтандыру сомасы жүзеге асырылған Сақтандыру төлемінің сомасына азайтылады. Сақтандыру төлемін жүзеге асыру кезінде толық мөлшерде Сақтандыру сомасын Сақтандыру Шартының қолданылуы тоқтатылады.

106.Тараптар Шарттың қалған қатысушылары келіскен жағдайда Шарт тараптарының жеке келісімін жасасу жолымен Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуға құқылы.

107.Сақтандыру шарты мынадай мән-жайлардың қандай да біреуі туындаған сәттен бастап мерзімінен бұрын тоқтатылды деп есептеледі:

- 1) Сақтандыру объектісі жоқ болғанда;
- 2) Сақтандыру жағдайының басталу мүмкіндігі жойылды және Сақтандыру тәуекелінің болуы Сақтандыру жағдайынан өзге жағдайлар бойынша тоқтатылғанда;
- 3) «Сақтандыру қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңында көзделген жағдайларды қоспағанда, Сақтандырушыны мәжбүрлеп тарату туралы сот шешімі заңды күшіне енгенде;
- 4) Сақтанушының сақтандыру сыйлықақысын (сақтандыру жарнасын) төлеу мерзімі өткен сәттен бастап күнтізбелік 30 (отыз) күн ішінде сақтандыру сыйлықақысын (сақтандыру жарнасын) төлемей;

5) заңнамада көзделген өзге де жағдайларда жүзеге асырылады.

Көрсетілген жағдайларда Сақтандыру шарты Сақтандыру шартын тоқтату үшін негіз ретінде осы тармақта көзделген мән-жайлар туындаған сәттен бастап тоқтатылды деп есептеледі, бұл туралы мүдделі тарап дереу, бірақ 10 (он) жұмыс күнінен кешіктірмей растайтын құжаттардың көшірмелерін ұсына отырып, басқа Тарапты жазбаша хабардар етуге тиіс. Бұл ретте мұндай жазбаша хабарлама Сақтандыру шартын тоқтату фактісінің құжаттамалық растамасы болып табылады, ал Сақтандырушының Сақтандыру қолданылған уақытқа барабар Сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігіне құқығы болады.

108.Сақтанушы сақтандырушыға осы Қағидалардың 107-тармағында көрсетілген мән-жайлар туралы дереу хабарлауға міндетті.

109.Осы Қағидалардың 107-тармағына сәйкес сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде, егер сақтандыру шартында өзгесі белгіленбесе, сақтандырушы сақтанушыға қайтаруға жататын сақтандыру сыйлықақысы сомасының 20% - ын және шартты мерзімінен бұрын бұзғаны үшін төлем ретінде бұзылған күннен бастап сақтандыру кезеңі аяқталған күнге дейін барабар сақтандыру кезеңіне ұстап қалуға құқылы.

110.Сақтанушы Сақтандыру шартынан бас тартқан кезде, егер бұл осы Қағидалардың 107-тармағында көрсетілген мән-жайларға байланысты болмаса, сақтандырушыға төленген сақтандыру сыйлықақысы не сақтандыру жарналары, егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, қайтарылуға жатпайды.

111.Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату Сақтандырушының кінәсінен оның талаптарының орындалмауынан туындаған жағдайларда, соңғысы Сақтанушыға ол төлеген Сақтандыру сыйлықақысын не сақтандыру жарналарын толық қайтаруға міндетті.

18-тарау. Суброгация

112.Сақтандыру төлемін жүзеге асырған Сақтандырушыға Сақтанушының Сақтандыру нәтижесінде өтелген Залалдар үшін жауапты тұлғаға төленген сома шегінде талап ету құқығы ауысады.

113.Сақтанушы Сақтандыру төлемін алған кезде Сақтандырушыға өзінде бар барлық құжаттар мен дәлелдемелерді кідіріссіз беруге және оған өзіне ауысқан Сақтандырушының талап ету құқығын жүзеге асыруы үшін қажетті барлық мәліметтерді хабарлауға міндетті.

114.Сақтандыру жағдайы нәтижесінде туындаған залалды өтеу бойынша залалдарға жауапты тұлға немесе үшінші тарап жүзеге асырған өтем Сақтандыру төлемі жүзеге асырылғаннан кейін Сақтандырушыға тиесілі болады. Сақтанушы осы өтеулер туралы Сақтандырушыға дереу хабарлауға және оларды алған сәттен бастап 5 (бес) күнтізбелік күн ішінде Сақтандырушыға беруге міндетті.

115.Егер сақтанушы сақтандырушы өтеген залалдар үшін жауапты тұлғаға өзінің талап ету құқығынан бас тартса немесе сақтанушының кінәсінен осы құқықты жүзеге асыру мүмкін болмаса, сақтандырушы сақтандыру төлемін толық немесе тиісті бөлігінде жүзеге асырудан және артық төленген соманы қайтаруды талап ету құқығымен босатылады.

19-тарау. Қосымша шарттар

116.Тараптардың келісімі бойынша осы Қағидаларға сәйкес жасалатын сақтандыру шартына, егер олар Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне қайшы келмесе, қосымша талаптар енгізілуі мүмкін.

20-тарау. Дауларды шешу тәртібі

117.Сақтандыру шарты бойынша Сақтандырушы мен Сақтанушы арасында туындайтын дауларды олар келіссөздер жолымен қарайды.

Егер Тараптар уағдаластыққа қол жеткізбесе, онда барлық даулар Сақтандырушының орналасқан жері бойынша Қазақстан Республикасының құқығы қолданыла отырып, сот тәртібімен шешіледі.